KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Staatssecretaris van Economische zaken
Mevr. S. A.M. Dijksma
Directoraat-generaal Natuur & Regio
Directie Regio en Ruimtelijke Economie

Amsterdam, 13 juni 2013

Betreft: Reactie op brief DGNR-RRE / 13089863

Aan de Staatssecretaris van Economische zaken,

Het zeehonden onderzoek zoals dat uitgevoerd wordt door het instituut Imares wordt onder de huidige Wet op de Dierproeven (Wod) beschouwd als een 'dierproef'.

De Wod schrijft voor dat dit soort onderzoek pas mag starten na een advies van een door de minister erkende Dierexperimentencommissie (DEC). Deze commissie brengt dit advies uit aan de vergunninghouder Wod die vervolgens het besluit neemt tot uitvoering van de voorgestelde experimenten.

Voor het onderzoek met de zeehonden door het onderzoeksinstituut Imares (onderdeel van de WUR) heeft de vergunninghouder WUR besloten zich te laten adviseren door de DEC van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW). De belangrijkste overwegingen hierbij waren dat deze DEC beschikt over ervaring en expertise in het beoordelen van onderzoek met dieren in het wild en dat het van belang geacht werd dit onderzoek te laten beoordelen door een DEC die geheel onafhankelijk is van de klankbordgroep en de organisatie WUR.

Het is niet de taak van DEC's de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek dat aan haar voorgelegd wordt te toetsen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in het geval van het zeehonden onderzoek primair bij de wetenschappelijke gremia binnen de WUR. De commissie vergewist zich er wel van dat en door wie deze kwaliteitsbeoordeling heeft plaatsgevonden en wat het resultaat hiervan was voordat onderzoeksprotocollen in behandeling worden genomen.

Wat wel wordt getoetst door de DEC is :

1) Of de gestelde korte termijn en lange termijn doelen helder zijn beschreven en deze maatschappelijk en/of wetenschappelijk aantoonbaar van belang zijn.

2) Of de wetenschappelijke kwaliteit in de uitvoering van de voorgestelde experimenten op een goede manier is gewaarborgd.

3) Er een gerede kans is dat de voorgestelde experimenten antwoorden zullen verschaffen op de gestelde vragen.

4) Alle risico's en ongerief goed zijn ingeschat.

Het Trippenhuis
Postadres: Dierexperimentencommissie KNAW
Meibergdreef 47, 1105 BA Amsterdam
Telefoon 020 566 5504 . Fax 020 566 6121
decsecr@bureau.knaw.nl

5) Of alle maatregelen worden genomen om het ongerief te minimaliseren.

6) Alle alternatieven in termen van vervanging, vermindering en verfijning zijn toegepast.

7) Of de verwachte opbrengst, in termen van belang voor de maatschappij en/of de wetenschap het gebruik van de dieren en het hierbij optredende ongerief rechtvaardigt.

Op dit moment lopen er twee onderzoeksplannen die betrekking hebben op het zeehondenonderzoek bij Imares, waarover de DEC-KNAW adviezen heeft uitgebracht. Deze onderzoeksplannen geven duidelijk aan dat de te verzamelen data een breed scala aan (wetenschappelijke) doelstellingen dienen, waaronder de wettelijk voorgeschreven "monitoring" en dat er voor het behalen van de gestelde doelen geen alternatieven beschikbaar zijn. Deze conclusies komen overeen met de conclusies in het in opdracht van het ministerie opgestelde rapport '*Risk and benefits of telemetry techniques in investigating harbour seal and wind generator construction interaction*'.

De informatie die de DEC-KNAW ter beschikking heeft gehad tijdens de toetsing van onderzoeksplannen en die ook vastligt in het Dierproevenbesluit is uitgebreider dan die beschreven is in dit rapport. Daarnaast laat de DEC zich altijd uitgebreid informeren over de praktische- en ongerief aspecten rond dit onderzoek door de proefdierdeskundigen die regelmatig meegaan met de vangacties. Ook heeft de DEC kennis genomen van het positieve verslag van een inspectie op locatie door een inspecteur van de NVWA. De DEC komt dan ook tot de conclusie dat er vanuit het perspectief van de Wod geen aanleiding is tot het aanscherpen van de toetsingseisen rond het onderzoek met zeehonden.

Deze casus toont wel opnieuw aan dat het aanbeveling zou verdienen (ook in het kader van het reduceren van dubbele toetsing) om in het geval van onderzoek met dieren in het wild de toetsing gericht op de belangen van het individuele dier, de belangen van de populatie en de belangen van het biotoop in één toetsing te combineren die dan zowel voor de Wod als voor de Flora en Fauna wet zou gelden. Een dergelijk breder toetsingskader zou ook logisch aansluiten bij het streven naar vereenvoudiging van regelgeving en bovendien goed aansluiten bij de nieuwe EU richtlijn 2010/63/EU, waarin onderzoek gericht op het behoud van de soort en onderzoek gericht op de bescherming van het milieu als expliciete doelen zijn opgenomen.

De huidige en ook de toekomstige Wod richten zich primair op de bescherming van het (individuele) proefdier. Voor het toetsen van experimenten met dieren in het wild spelen naast de consequenties voor de 'proefdieren' zelf, ook de consequenties voor de soort en de consequenties voor het biotoop een rol. Deze laatste twee zijn niet expliciet in het toetsingskader van de Wod opgenomen. Deze aspecten spelen wel een rol bij de beslissing rond het afgeven van een Flora en Fauna wet ontheffing (noodzakelijk voor alle handelingen aan dieren in het wild), maar worden in dat traject niet expliciet getoetst. Beide wetten geven aan, dat de intrinsieke waarde van de betrokken dieren moet worden meegewogen. De DEC van de KNAW onderkent deze tekortkomingen van de huidige toetsingskaders en betrekt daarom op dit moment ook overwegingen met betrekking tot de soort en het biotoop in haar toetsing in gevallen waarin er sprake is van onderzoek met dieren in het wild. In feite wordt daarmee het in de vorige alinea voorgestelde toetsingsmodel al toegepast, zonder daarmee buiten de bestaande wettelijke kaders van de huidige Wod en Flora en Fauna wet te treden.

Met vriendelijke groet

Prof Dr H.J.T. Goos

Voorzitter Dierexperimenten Commissie
van de KNAW